

A halálhír és a madarak

Újra jelentkezik lapunk ombudsmanja: a Majtényi László korábbi adatvédelmi biztos nevével fémjelzett Eötvös Károly Közpolitikai Intézet rendszeresen összeveti a Magyar Hírlap újságírói gyakorlatát az általánosan elfogadott szakmai és etikai normákkal, illetve a lap vállalt elveivel. Az ombudsman várja az olvasók észrevételeit is az ombudsman@magyarhirlap.hu e-mail címen.

Az eddigi legnehezebb témával kell kezdenünk. A Magyar Hírlap egyik olvasója telefonúzenetben hívta fel a figyelmünket arra, hogy az október 14-i lapszám közreadásával – szerinte – a szerkesztőség kegyeletsértést követett el. Ő úgy látja, a címlap, a mód és a terjedelem, egyáltalán, ahogy a Hírlap búcsút vett **Eörsi Istvántól** – hozzátesszük, a lap rendszeres, régi szerzőjétől –, sérti az elhunyt író emlékét. Akár az előttünk ismeretlen olvasó, mi is tisztelői vagyunk **Eörsi Istvánnak**, gyászoljuk őt (egyikünk éjjeliszekrényén, minden esti olvasmányként, éppen az író drámakötete pihen). Gondoljuk, nem a magának sok ellenséget szerző költő, író, publicista jelentőségének felismerésében lehet köztünk a vita, hanem talán abban, miről szól, akár a gyász napján is, a napilap.

Gyász és reklámszemét?

A telefonáló mindenekelőtt azt kifogásolta, hogy noha címlapfotó jelent meg az íróról a halálhírért követő napon, előtűnt a Reklámszemét: teli a postaláda szalagcím és a madárinfluenzával kapcsolatos legújabb hírekről szóló tudósítás kezdő mondati állnak. Nehéz szívvel bár, de újra elővettük a lapszámot, ám kegyeleti érzésünkben utólag sem érezzük magunkat megbántva. Hozzátesszük, házi közvélemény-kutatásunk eredménye kimutatta, van, aki a címlapot a betelefonálóhoz hasonlóan ítéli meg. Mi viszont azt látjuk, hogy az újság első oldaláról, majdnem betöltve ezt a teret, átható tekintettel, **Eörsi** beteg-öreg-gyerekek arca néz ránk. A kép felett és mellett, attól élesen elhatárolva, valóban a nagyjából szokott rendben sorakoznak az aznapi hírek. A napilap műfaja már csak ilyen – mondhatnánk bölcselkedve. Sőt még dicsérnünk is kell a lapot, hiszen megszerezte és közzétette az íróról röviddel a halála előtt készített talán utolsó művészi fényképportrét, melyet a magunk részéről egészen kiválónak látunk. A nekrológot (Etalonember) a lap neves publicistája jegyzi. A szerző a tőle megszokott míves mondatokban búcsúzik **Eörsitől**. Mi – és rajtunk kívül, gondoljuk, mindenki – más hangon, talán némileg eltérő tartalommal búcsúztatta volna őt. Igaz, ami igaz, keresve is nehéz lenne találni **Eörsitől** különbözőbb kedélyt, életszemléletet, stílust, mint a búcsúztatóét. De miért is ne érthetné, tisztelné valaki a tőle különbözőt. Megtehetnénk azt is, hogy elkezdünk méricskélgni. Lehetne összehasonlítani alap az ugyanezen lapszámokban olvasható Pinter Nobel-díjáról beszámoló cikk terjedelme vagy tartalma. Két okból nem tesszük ezt. Először is nem kenyerünk a centizés. Az utókor ítélete szempontjából úgyis egészen mellékes a nekrológok hossza. És az utókor emlékezete is gyakran csalóka. Másfelől **Eörsitől** talán a legtávo-

labb állt a formális tekintély tisztelete és annak igénye.

Vírusügy – ismétlésekkel

Most pedig, a lap eljárását kifogásoló olvasó megértését is kérve – az újságombudsman sem tehet másként –, egy másik témával: éppenséggel a madárinfluenzával folytatnánk. Ez a téma magában is olyan súlyos, hogy érdemes a figyelemre, de általános tanulságai is vannak, mert a fenyegető járvány társadalmi implikációi és annak taglalása ugyancsak izgalmas. Az is érdekelt bennünket, vajon változik-e a lap hangütése attól, ahogy a fenyegetés egyre közelebb lett. Az újság magatartását ez év februárjától tekintettük át. Mi nem tudunk semmit korábban a madárinfluenzáról, és elismerjük, a Hírlapot olvasva sok hasznos ismeretet szereztünk. Már a február 27-i számból megtudtuk, hogy nem a most fenyegető lesz az első tömeges megbetegedést és halált okozó a hasonló járványok sorában. Fontos ismeret, hogy a vírus két lépésben lépi át a fajok közötti határt. Azt is időben tudtuk meg, hogy ez a fenyegetés nagyon is közeli, a módosult vírus akár az emberiség felé is megfertőzheti. Még szokincsünk is gyarapodott új járványügyi kifejezésekkel: pl. shift, pandémia, H5N1. Mindez egészen rendjén való. Azért az előrejelzések bizonytalanságát mutatja, hogy a nagyon komoly The Guardian cikke alapján úgy értesültünk még februárban: a járvány kitörése valószínűbb, mint az, hogy terroristamadás érje Nagy-Britanniát...

Persze hogy nem bírjuk ki kötődés nélkül. Sajátos papagájkör elhatalmasodását észleltük a lapon, amikor az újságot olvasva újból és újból ugyanazokat az adatokat olvastuk. Azt, hogy kétféle milliótól ötvenmillióig becsülik a szakértők az áldozatok számát, megtudhattuk például február 27-én, március 13-án, augusztus 4-én, szeptember 9-én, szeptember 25-én is; és az korántsem biztos, hogy minden ismétlést észrevettünk. Sőt az erről szóló mondatok, ez azért tényleg lustaság, olykor szó szerint is ismétlődtek. Hozzátesszük, mert mi méltányosak vagyunk, ez napi olvasóként egyikünknek sem tűnt még fel, azaz az újság műfajában ezeket az ismétléseket, bár helyesebb elkerülni, illetve jelezni az ismétlés tényét, talán

nem kell annyira szigorúan venni, mint másutt. Azt már határozottan kifogásoljuk, hogy szeptember 30-án a WHO egyik főemberére hivatkozva a lehetséges áldozatok becsült felső értéke hirtelen százötvenmillióra ugrott. Itt éreztük volna először biztosan indokoltnak a korábbi becslés ismétlését, jelző, ahogy megváltozott a prognózis, de hiába. Igaz, ugyanezen lapszámokban a magyarországi madárvonulásokról is tájékoztattak, és az egyik érdemes magyar szakértő véleményének is helyet biztosítottak, aki szerint egyáltalán nem biztos, hogy a vírus emberről emberre terjedő mutációja egyáltalán létrejön. Hiába böngészünk végig a lapszámokat, most nincs terünk a híradásokat sorra venni, pedig tanulságos részleteket találtunk. Mindenesetre jelezzük, több okunk van dicsérni, mint korholni.

Billegő álláspont

Maradt mégis kifogásolnivaló. Éreztünk, hogy van, ahol még a közhatalom megingásával is számolnak. Eközben a hazai illetékeseket a szükséges gyakorisággal kérdezteti a lap. Megtudtuk, hogy hazánk a szóvivők és illetékesek szerint a nemzetközi védekezés élvonalában halad. Ez egyébként háttérismereteink szerint nagyon is lehetséges. Mégsem nyugtat meg bennünket, mert a Magyar Hírlapot olvasói olyan lapnak szeretik, mint amely semmit sem hisz el becsületszóra. Noha a szóvivők, illetékesek nálunk legendásan szavahihetőek, jó lett volna, ha a hazai védekezés előkészületei mögé tekinthetünk. De az is érdekelne, van-e a mi viszonyainkban olyan különösség, amelyre speciális figyelmet kell fordítani. Olyasmire gondolunk például, hogy nálunk százazrek élnek olyan higiénés viszonyok között, amelyek Nyugat-Európában ismeretlenek.

Rendszerint külön figyeljük a Magyar Hírlap álláspontját. Ezúttal némi értetlenséggel állunk az október 9-i Csak semmi pánik és az október 13-i Ante portas előtt. Az elsőben a lap azt követeli, ne nézzenek már minket madárnak, ne beszéljenek össze vissza, legyen vége a globális kakofóniának, a pánikkeltésnek. Az írás szerint elég a ricsajból. Az álláspont félreérthetetlenül utal a kormányok és a vakcinagyártók gyanús érdekeire. Szerinte most néhány csendes és okos tudóstól kell útmutatást, megoldást kérnünk. Nekünk viszont ez az ötlet kissé utópisztikusnak tűnik, ráadásul a ricsaj termékeny is lehet – ezt nevezik másutt nyilvános vitának. Négy nappal később a lap álláspontja változott. E szerint tűrhetetlen, hogy a magyar kormány az egyik utolsó, amely még mindig állapot-egészségügyi kérdésként számol ezzel a járvánnyal. Itt – ha egyáltalán értjük, mert egyik álláspont sem világosságával tüntet – azt követeli a lap, vegyék végre komolyan a tudósok figyelmeztetéseit, és bár ez nem véd meg bennünket semmitől, tessék lezárni végre a határokat. Ráadásul – bár nem tisztünk megvédeni a kormányt – mi másképp értettük a hivatkozott nyilatkozatot. A miniszter azt a közismert állítást ismételte meg, hogy a vírus mai formájában leginkább állatról állatra terjed.

MAJTÉNYI LÁSZLÓ – MIKLÓSI ZOLTÁN